

recenzije

Ignace LEPP, *Psihoanaliza ljubavi* (preveo Marko Kovačević), biblioteka »Spectrum«, sv. 6, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1984, str. 265.

U ovoj knjizi pruža nam Ignace Lepp rezultate svojih dugogodišnjih istraživanja o raznim vidovima ljubavi kao osnovnoj odrednici ljudskog života. Riječ je zapravo o psihosintezi ljudske ljubavi. Svoja izlaganja osvježuje raznim primjerima iz svoje psihologijske prakse koji djeluju tako uvjerljivo i tako poučno.

Kao dubinski psiholog, stručnjak Lepp se služi svim suvremenim dubinsko-psihologijskim zapažanjima, metodama i ocjenama. Dubinska psihologija zadnjih stotinjak godina učinila je naime goleme korake i ponudila terapiju kojom se mnogi ljudi mogu liječiti od svojih bolesti koje se inače teško liječe. Kome nije poznat Sigmund Freud, koji je svojim teorijama proizveo gotovo »kopernikovsku« revoluciju na području humanih znanosti! Ma koliko njegova učenja bila diskutabilna, ipak mu se moraju priznati izvanredno velike zasluge u proučavanju ljudske duše, psihe. S njime je zapravo započela nova znanost, znanost o ljudskoj duši, odnosno dubinska psihologija. Freud je nastojao vratiti osjećajnosti i ljubavi onu ulogu koje one imaju u ljudskom životu. Nakon njega, i velikim dijelom zahvaljujući njemu, drugi su dubinski psiholozi tragali po skrovitim i mračnim dijelovima psihe. Ignace Lepp je među njima najodličniji. Kao teolog Lepp je mnoge stvarnosti skrovitog ljudskog života bolje prognozirao i dao bolju terapiju nego Freud i C. G. Jung. Možda se upravo tome ima zahvaliti činjenica da je Ignace Lepp danas jedan od najčitanijih dubinskih psihologa uopće.

Leppova je izvanredna zasluga u tome što nije razvijao suhoparne teorije, nego je ušao u ljudski život kao prijatelj ljudske duše i nastojao je gledati kako ljudi žive i rade. Ljude u njihovu životu više vodi ljubav nego razum. Ljubav daje njihovu životu smisao i značenje i

ona potiče njihova djela. Kad se veli da je netko sretan, onda se ne misli prvotno na njegov visoko razvijen stupanj postignuća razumne spoznaje, nego da je doživio osjećajnu puninu. Ljubav je postala glavnom temom u svim folklorima, u svim književnostima, u svim likovnim umjetnostima, pa čak i u svim razvijenim religijama. I to nije puka slučajnost!

Budući da danas svi toliko govore o ljubavi, moglo bi se misliti da je ona kao pojam posve jasna. Međutim, s ljubavlju se događa obratno: upravo je pojam ljubavi danas jako razvodnjen, teško ulovljiv. Teško ga je definirati. Svi govore o ljubavi, ali svatko pod tim pojmom misli na nešto drugo, već kako mu odgovara u tom trenutku njegova života.

Ignace Lepp se cijelog svog života bavi stvarnošću ljubavi. Prije tridesetak godina nastojao je utvrditi »bit« ljubavi (La communication des existences, 1951) polazeći od definicija i opisa što ih toj stvarnosti daju filozofi i pjesnici. Bivio se, dakle, filozofijom ljubavi. U ovom se djelu bavi psihologijom ljubavi. Zato je i metoda za kojom je posegnuo posve različita: polazište njegovih razmišljanja i istraživanja nisu više definicije filozofa i mišljenja pjesnika, nego njegova iskustva iz dubinske psihologije. Tako su to zapravo razmišljanja o poukama koje nam o ljubavi može pružiti dubinska psihologija. Pisac u knjizi nadilazi sva teorijska doumljivanja o tom predmetu. On nam daje praktične primjere: ljudske osobe s njihovim osjećajima.

Lepp je potpuno svjestan — to izričito priznaje — da neizmerno mnogo duguje frejdističkoj analizi psihoanalizi, a još više analitičkoj psihologiji C. G. Junga. U tome i jest njegova velika prednost u knjizi *Psihoanaliza ljubavi*. On istražuje, priopćuje i savjetuje kao stručnjak koji iza sebe ima vrhunske autoritete u toj stvari. Lepp se svakodnevno koristio učenjem i golemim iskustvom velikih psihoanalitičara. Ali je išao i dalje: pozitivnim emocionalnim sadržajem ispunio je mjesto što je nekoć zauzimala neuroza. Svoju psihoanalizu završava psihosintezom.

Lepp želi ovom knjigom pomoći ljubiti, bolje ljubiti i suočiti se s patnjom što je donosi odsutnost ljubavi. Želi pridonijeti rastu ljubavi u životu pojedinaca i ljudskih zajednica.

Adalbert Rebić

Inos BIFFI — Franco VIGNAZIA, *Euharistija i njezina povijest*, KS, Zagreb, 1. izdanje 1984, 2. izdanje 1986.

»Povijest euharistije« katehetsko je djelo koje želi mlade ljude uvoditi u čudesnu povijest spasenja kako bi i oni mogli postati njezini aktivni dionici. »Povijest euharistije« kateheza je o središnjem sakramentu, o euharistiji. Raspravlja o njezinoj povijesti, o njezinoj pozadini, tj. o Posljednjoj večeri, i njezinu razvoju kroz povijest, o njezinu značenju za Crkvu i za vjernika pojedinca. Raspravlja i o raznim oblicima što ih je euharistija poprimila tijekom povijesti od početaka pa sve do dana današnjega. U euharistiji vjernici slave žrtvu Krista Kristova, uprisutnjuju pashalno otajstvo Kristove smrti i uskrsnuća i ostvaruju njegovo prisustvo u Crkvi.

Knjiga je izvrsno opremljena: tekst je značaki pisan i popraćen vrlo impresivnim slikama koje su prilagođene mladim ljudima našeg vremena. Knjigu je napisao Inos Biffi, a tekst slikama popratio Franco Vignazia. Izvornik je napisan na talijanskom jeziku i objavljen 1983. godine. Odmah su, gotovo u isto vrijeme, napravljeni prijevodi na američki, engleski, francuski, španjolski, slovenski i hrvatski, te objavljeni u zemljama dotičnih jezika. To je tako izvanredan katehetski priručnik da bi ga svaka katehetska ustanova, počevši od obitelji pa preko župe do katehetskih instituta trebala uzeti u obzir već prema naravi ustanove, ili kao udžbenik za učenje ili kao djelo za kritički osvrt i studij.

Predgovor djelu napisao je milanski nadbiskup kardinal Karlo Maria Martini. Taj je predgovor tako dobar da bih ga ovdje jednostavno želio prepisati. Kardinal Martini naime piše:

Kateheza Sakramenata — poslije naviještanja Evanđelja — pripada stalnim zadaćama Crkve. Sakramenti odistinski nisu neodređeni religiozni čini, niti pak čisti simboli ili sjećanja na prošle događaje: sakramenti označuju i danas uprisutnjuju u Crkvi Vazam Gospodnji, dar Duha Svetoga, milost spasenja, što je počelo kršćanskog života, tj. ljubavi. Zato su im oci posvetili opširne i zauzete rasprave. Dovoljno je sjetiti se svih šest govora svetoga Ambrozija pod naslovom »Sakramenti« i njegove knjžice o »Otajstvima«.

Među sakramentima prva je euharistija koja je — kao znak osobne prisutnosti Isusa Krista — na određeni način izvor i cilj svih ostalih. Ona je postavljena u središte života Crkve; ona je »uvod u« sadržaj njezina poslanja. Zbog toga, u okviru tumačenja sakramenata, uvođenje u euharistiju i njezino slavlje zauzima prvo mjesto.

Ova *Povijest euharistije* zamišljena je kao pomagalo za euharistijski pastoral, posebno u nekim svojim naglascima i obilježjima na koja želimo posebno upozoriti. Ponajprije — polazeći od činjenice da je euharistija proslavni čin — razlaže kako je nastala unutar povijesti spasenja i kako se zatim oblikovala tijekom povijesti. To jest, izlaganje o euharistiji oslanja se na izvještaj o Večeri Gospodnjoj, a pozadina na kojoj se promatra jesu svi događaji koji su euharistiju nagovijestali i pripremali. Bez razumijevanja — »razumijevanja vjere« — Riječi koja je potvrđena kao Pismo, euharistija se ne može razumjeti, kao što se ne može razumjeti nijedan sakrament.

No, srećom, euharistija je osvijetljena u samom iskustvu Crkve isticanjem najznačajnijih doktrinarnih i obrednih trenutaka, stalnosti vjere i značenja u onome što je nepromjenljivo, i promjena u onome što je podložno mijenjanju. U sklopu tog rasuđivanja osvijetljene su promjene i uputan ili neophodan razvoj, a nisu prešućene sjene, granice i zahtjevi za obnovom u vidu bolje teologije ili življe liturgije. Kraj povijesnog pregleda govori o obnovi euharistijske liturgije II. vatikanskog sabora čiji se smisao i uvjeti mogu jasno uočiti. Očito je da se euharistijska kateheza ne može svesti na povijesno osvijetljavanje: ona mora biti više od puke obavijesti i uvesti u djelotvorno sudjelovanje u sakramentu, osvjetljujući njegovo sadašnje slavlje.

Drugi dio knjige objašnjava znakove, riječi, sastav euharistijske liturgije kako se ona danas u Crkvi vrši. Bez tog jednostavnog i bitnog prikaza, želje i nakane II. vatikanskog sabora ostale bi neupotrebljive. Treba svakako istaknuti vrijednosti načina koji je nadahnio knjigu što je predstavljamo: kršćanska je kateheza prije svega uvođenje u otajstvo Boga, u njegovo »dolaženje« i očitovanje u povijesti, u život Crkve, u odvijanje čina otkupljenja. U tom cilju, s primjerenom postupnošću, obraća se ne samo idejama i misaonoj sposobnosti nego i simboličkim izvorima spoznaje u optičaju pojmova i akcija, apstrakcija i predodžaba.

Ova pedagogija objašnjava drugu posebnost knjige. Ona ne nudi samo tekst. Napisana riječ prelazi u slikovitost. Predočavanje vizualizira govor pokrećući fantaziju. Slika —